

Russisch roulette

Over erkenning van uitspraken tussen Nederland en Rusland

EB 2020/2

Tussen Nederland en Rusland bestaat geen erkennings- en executieverdrag. In Nederland worden Russische uitspraken op basis van in de rechtspraak ontwikkelde criteria onder duidelijke voorwaarden toch erkend. Ook de Russische rechter heeft een eigen toetsingskader. De wijze waarop de Nederlandse en Russische rechters tot hun oordeel komen, en wat men zou kunnen doen om 'Russisch roulette' te voorkomen, wordt in deze bijdrage uiteengezet.

1. Inleiding

In deze bijdrage worden twee 'erkennings- en tenuitvoerleggingsprocedures' besproken waarin de rechter in 2019 uitspraak heeft gedaan. De eerste zaak ziet op erkenning en tenuitvoerlegging in Nederland van een in Rusland gewezen vonnis in een alimentatiezaak. De tweede ziet op een erkenning en tenuitvoerlegging in Rusland van een Nederlandse beschikking in een familierechtelijke aangelegenheid. Er bestaat geen erkennings- en executieverdrag tussen Nederland en Rusland, zodat de rechterlijke uitspraken over en weer niet direct ten uitvoer kunnen worden gelegd. Om deze reden dient in Nederland de zaak ex art. 431 lid 2 Rv opnieuw aan de Nederlandse rechter te worden voorgelegd. In Rusland wordt het beoordelingskader bepaald door art. 134 lid 1 en art. 409 lid 1 GPK RF (het wetboek van burgerlijke rechtsvordering van de Russische Federatie, hierna: GPK RF).

2. De erkennings-, en tenuitvoerleggingsprocedures in Nederland

Het is in Nederland vaste rechtspraak dat indien op de voet van art. 431 lid 2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) het geding opnieuw bij de Nederlandse rechter aanhangig wordt gemaakt, de rechter beoordeelt of en in hoeverre hij, gelet op de omstandigheden van het hem voorgelegde geval, aan een beslissing van de buitenlandse rechter gezag toekent. Aan de erkenning zijn de vier zogeheten Gazprombank-criteria verbonden.² Deze criteria zijn: (i) de bevoegdheid van de rechter die de beslissing heeft gegeven, berust op een bevoegdheidsgrond die naar internationale maatstaven algemeen aanvaardbaar is, (ii) de buitenlandse

beslissing is tot stand gekomen in een gerechtelijke procedure die voldoet aan de eisen van behoorlijke en met voldoende waarborgen omklede rechtspleging, (iii) de erkenning van de buitenlandse beslissing is niet in strijd met de Nederlandse openbare orde, en (iv) de buitenlandse beslissing is niet onverenigbaar met een tussen dezelfde partijen gegeven beslissing van de Nederlandse rechter, dan wel met een eerdere beslissing van een buitenlandse rechter die tussen dezelfde partijen is gegeven in een geschil dat hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust, mits die eerdere beslissing voor erkenning in Nederland vatbaar is.³ Wanneer cumulatief aan voornoemde vier criteria is voldaan, dan dient de rechter gebondenheid van partijen aan die beslissing tot uitgangspunt te nemen, en is de vordering in beginsel toewijsbaar. De hiervoor geciteerde *Gazprombank*-arrest criteria uit 2014 zijn niet nieuw, want in het *Gazprombank*-arrest zelf wordt verwezen naar het *Bontemantel*-arrest uit 1924.⁴ Onderhavige casus uit 2019 betreft een kinderalimentatiezaak waarbij de man (alimentatieplichtige) in Nederland woont en de vrouw met het kind (alimentatiegerechtigde) in de Russische Federatie. De zogeheten vrederechter in St. Petersburg heeft in 2010 beslist dat de man een bijdrage in het levensonderhoud van het kind dient te voldoen ter grootte van een kwart van zijn maandsalaris (art. 81 lid 1 Wetboek Familierecht van de Russische Federatie, hierna: SK RF). De man is in St. Petersburg tevergeefs tegen de uitspraak in beroep gegaan bij de districtsrechtbank. Vervolgens heeft de man een aantal jaar ca. € 550,- per maand aan kinderalimentatie voldaan. In 2017 heeft de man het bedrag teruggebracht tot ca. € 150,- per maand. Hij deelt de vrouw mede dat hij zijn baan in Nederland is kwijtgeraakt en geen draagkracht meer heeft. Nadat partijen er in der minne niet uitkwamen, heeft het ertoe geleid dat de vrouw een procedure ex art. 431 lid 2 Rv in Nederland is gestart.

De Rechtbank Amsterdam⁵ heeft de Russische uitspraak erkend op grond van de *Bontemantel* en *Gazprombank*-criteria:

“De Nederlandse wet bevat geen regels betreffende de erkenning van beslissingen ter zake van de kinderbijdrage. In de rechtspraak is echter een erkenningsregel ontwikkeld. Op grond van deze vaste jurisprudentie (HR

1 Mr. drs. Heleen over de Linden is advocaat te Amsterdam, tevens promovenda aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dit artikel is tot stand gekomen met medewerking van Andrey E. Zuev, advocaat en docent internationaal recht in St. Petersburg en Alexander Abyshko, jurist in Moskou. De advocaten die de procedure voor de Nederlandse man in Rusland voerden: mr. Dmitry V. Protsenko en mr. Natalia S. Shtrauss.

2 HR 26 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2838 (*Gazprombank*-arrest) r.o. 3.6.4.

3 Frankrijk kent een vergelijkbaar systeem voor de gevallen waarin geen verdrag van toepassing is: 1) De buitenlandse rechtbank dient rechtsmacht te hebben om het geschil te beslechten (c.d. *contrôle de la compétence indirecte*); 2) De buitenlandse rechtbank dient de regels en procedures correct toe te passen; 3) De buitenlandse rechterlijke uitspraak dient niet in strijd te zijn met de openbare orde. A. Abyshko, *Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Russia Yearbook of Private International Law*, Volume 20 (2018/2019), p. 232.

4 HR 14 november 1924, ECLI:NL:HR:1924:19 (*Bontemantel*-arrest), NJ 1925.

5 Rb. Amsterdam 18 oktober 2018, C/13/647189 FA RK 18-2763, onder: 4.2.3.

14 november 1924, *NJ* 1925/91) (Bontemantel-arrest) en ECLI:NL:HR:2014:2838 (*Gazprombank*-arrest) moet een buitenlandse beslissing van rechtswege worden erkend wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan, te weten [opsomming van voornoemde vier criteria].”

Het ‘geen draagkracht’ verweer van de man werd verworpen aangezien de procedure bij de Rechtbank Amsterdam een erkenningsprocedure betrof en niet een verkapte wijzigingsprocedure ex art. 1:401 BW. De man is bij het Hof Amsterdam in beroep gegaan aangezien hij van mening was dat de rechtbank zijn gewijzigde draagkrachtverweer wel inhoudelijk had moeten behandelen. Feitelijk voerde de man datgene aan, dat in het *Gazprombank*-arrest in hoger beroep werd gehonoreerd maar in cassatie verworpen. De Hoge Raad oordeelde in het *Gazprombank*-arrest dat:

“Door het beroep van [verweerder] op het verval van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging van het Russische vonnis volgens het Russische recht te honoreren, heeft het hof miskend dat dit verval niet het gezag van het Russische vonnis aantast, maar slechts meebrengt dat dit vonnis in de Russische Federatie niet meer ten uitvoer kan worden gelegd.”⁶

Met andere woorden, het feit dat de man stelt geen draagkracht meer te hebben en zich beroept op een Russische bepaling uit het wetboek van familierecht dat ziet op werkelozen (art. 113 lid 4 SK RF), brengt niet mee dat de Nederlandse rechter dient te beoordelen of de man volgens Russisch recht daadwerkelijk valt onder de betreffende werkeloosheidsbepaling of dat de man geen draagkracht meer zou hebben. Wat betreft de toepasselijkheid van art. 113 lid 4 SK RF staat het de man vrij om een procedure in Rusland op te starten.

De Hoge Raad oordeelde in het *Gazprombank*-arrest dat het zich louter beroepen op het verval van bevoegdheid tot tenuitvoerlegging van de Russische uitspraak in de Russische Federatie volgens het Russische recht, geen doel treft, zoals uiteengezet onder rechtsoverweging 3.7. Dit betekent dat het zich beroepen op de onmogelijkheid (niet verval) om nog langer na te komen op grond van de bestaande rechterlijke uitspraak, nog niet maakt dat een Russisch vonnis in Nederland niet meer kan worden erkend.

Afrondend: het erkennen in Nederland van buitenlandse vonnissen is belangrijk voor het vertrouwen in de rechtspraak alsmede voor het ondernemersklimaat. De *Gazprombank*-, en Bontemantel-criteria doen hun werk. Het *Gazprombank*-arrest maakt tevens duidelijk waar de grens ligt tussen een erkenningsprocedure en een procedure gebaseerd op gewijzigde omstandigheden. Wanneer de omstandigheden zijn gewijzigd dan brengt dat niet automatisch met zich mee dat het vonnis niet meer kan worden erkend.

⁶ HR 26 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2838 (*Gazprombank*-arrest), r.o. 3.7.

3. De erkennings-, en tenuitvoerleggingsprocedures in Rusland

In deze paragraaf ga ik in op de spiegelbeeldige situatie. Recentelijk (in 2019) heeft de Russische rechter zowel in eerste als in tweede aanleg een Nederlandse uitspraak die ter erkenning werd voorgelegd niet in behandeling genomen, omdat er geen toepasselijk verdrag tussen beide landen bestaat.

Feitelijk betreft het de volgende situatie. Een Nederlandse man was in 2017 Rusland met een Russische vrouw getrouwd. Kort na het huwelijk zijn zij naar Nederland verhuisd. Het huwelijk hield niet lang stand aangezien zowel de vrouw als haar dochter uit een eerder huwelijk die zij had meegenomen, moeilijk konden aarden. De vrouw en dochter vertrokken plotseling met de noorderzon na de creditcard- en bankrekening van de man te hebben leeggehaald. De man deed aangifte van diefstal bij de politie en heeft vervolgens in Nederland via de civiele rechter een titel verkregen. Aangezien de vrouw naar Rusland bleek te zijn teruggekeerd en geen bezittingen had achtergelaten, kon de man niet veel met de Nederlandse titel. Daarom wendde hij zich tot de Russische rechter met het verzoek het Nederlandse vonnis te erkennen. Echter, tot in hoger beroep is deze exercitie tevergeefs geweest.⁷

Het Russische wettelijke kader voor erkennings-, en tenuitvoerleggingsprocedures wordt bepaald door art. 134 lid 1 GPK RF, art. 409 lid 1 GPK RF en art. 6 lid 3 Wet op het Russische rechterlijke systeem.⁸

De Russische rechter oordeelde in onderhavige zaak dat er geen verdrag tussen Nederland en Rusland bestaat zodat het Nederlandse vonnis niet kan worden erkend en ten uitvoer gelegd op Russisch grondgebied.⁹

⁷ Uitspraak Russisch Gerechtshof van 4 juni 2019, zaaknummer 33-1373/2019.

⁸ Art. 409 GPK RF, lid 1: Buitenlandse rechterlijke beslissingen, inclusief beslissingen inzake vaststellingsovereenkomsten, worden erkend en ten uitvoer gelegd in de Russische Federatie, indien daarin is voorzien bij internationaal verdrag met de Russische Federatie. Lid 3: Buitenlandse rechterlijke uitspraken kunnen worden erkend en ten uitvoer gelegd in de loop van drie jaar vanaf het moment dat deze in kracht van gewijsde zijn gegaan. Art. 134 lid 1 GPKRF 1) De rechter mag uitsluitend weigeren om een zaak in behandeling te nemen indien de zaak door het constitutionele hof, de strafrechter of de administratieve rechter dient te worden behandeld of indien het geen zaak is waarover een rechterlijk oordeel kan worden gevraagd, 2) indien het gaat om een mensenrechtenzaak. Art. 6 lid 3 van de wet op het Rechterlijke systeem: “De verplichting op Russisch grondgebied ten aanzien van buitenlandse rechterlijke uitspraken worden bepaald door internationale verdragen van de Russische Federatie”.

⁹ Het equivalent van art. 409 lid 1 = art. 241 van het wetboek van arbitrageprocesrecht van de Russische Federatie (APK RF) welk artikel aldus luidt: “beslissingen van buitenlandse rechters worden erkend en ten uitvoer gelegd in de Russische Federatie indien daarin is voorzien bij internationaal verdrag en nationale wet”. Toelichting op dit artikel: De enige Russische wet die een dergelijke bepaling kent is de faillissementswet (O nesostojatel'nosti) van 26 oktober 2002, nr. 127-FZ. Art. 6 lid 1 bepaalt dat buitenlandse rechterlijke beslissingen worden erkend op grond van een internationale overeenkomst, of in geval van zo'n overeenkomst er niet is: op grond van reciprociteit.

De Russische rechter heeft in eerste aanleg art. 134 lid 1 en 409 lid 1 GPK RF geciteerd, zonder aan een inhoudelijke behandeling toe te komen, redenen waarom de Nederlandse man hoger beroep had ingesteld. Op grond van art. 134 lid 1 GPK RF geldt dat de rechter verplicht is om een aantal feiten te verifiëren, alvorens te beslissen een zaak wel of niet in behandeling te nemen. Art. 134 lid 1 is in dat opzicht vergelijkbaar met ons art. 431 lid 2 Rv, waarin is bepaald dat de rechter dient te beoordelen of er gezag aan de buitenlandse uitspraak zal worden toegekend. De Russische rechter heeft echter noch in eerste aanleg noch in hoger beroep 'het puntenlijstje' van art. 134 lid 1 doorlopen maar slechts de tekst van het artikel herhaald. Indien de rechter het puntenlijstje wel had doorlopen, dan zou de rechter een aantal ontvankelijkheidsgronden in de beoordeling hebben moeten betrekken.¹⁰

Voorts heeft de Russische rechter de beroepen van de man op de doorwerking van verdragenrecht verworpen. Zo oordeelde de Russische rechter dat zowel in stelling gebrachte EVRM als het PSO geen bepalingen bevatten die zien op erkenning en tenuitvoerlegging. Dit klopt. Er valt echter wel het een en ander op dit 'kort door de bocht' oordeel af te dingen, hetgeen in de hiernavolgende paragraaf wordt besproken.

4. De Russische 'toolkit' voor erkenning van uitspraken

De Russische rechters hebben in voornoemde zaak bepaald dat er geen wettelijke grondslag is voor erkenning en tenuitvoerlegging van een buitenlands vonnis, wanneer er geen verdrag van toepassing is. In onderhavige paragraaf ga ik nader in op de mogelijkheden die Russische rechters ten dienste staan om toch tot erkenning van een buitenlandse uitspraak over te gaan ondanks dat er geen verdrag van toepassing is.

4.1 **Art. 15 lid 4 Grondwet van de Russische Federatie¹¹**
Art. 15 lid 4 van de Grondwet van de Russische Federatie bepaalt dat

“algemeen erkende principes en normen van internationaal recht en internationale verdragen van de Russische Federatie onlosmakelijk deel uitmaken van het rechtssysteem. Indien in internationale verdragen die de Russische Federatie heeft geratificeerd andere bepalingen zijn opgenomen dan bij wet voorzien, dan gelden de regels van het internationale verdrag.”

De strekking van art. 15 lid 4 is dat bepalingen uit het EVRM en het PSO aldus dienen door te werken.

4.2 Art. 6 EVRM

Het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) is door Rusland geratificeerd en in 1998 in werking getreden.¹² Dit betekent dat Rusland de jurisdictie van het EVRM erkent.¹³ Er is toepasselijke jurisprudentie van het EHRM inzake erkenning van buitenlandse rechterlijke uitspraken in Rusland bij afwezigheid van een toepasselijk verdrag. Desalniettemin wordt deze jurisprudentie door Russische rechters veelal genegeerd. Het betreffende arrest waarop een beroep kan worden gedaan is: EHRM 21 oktober 2010, Petr Korolev versus Rusland.¹⁴ Ik kom hier nog op terug onder het kopje jurisprudentie.¹⁵

4.3 Art. 25 HKOV¹⁶

Ik noem in dit rijtje het Haags kinderontvoeringsverdrag (HKOV) omdat Rusland enkele jaren geleden partij is geworden bij dit verdrag en is gebleken dat de Russische Federatie in het kader van het familierecht wel geneigd is om naar reciprociteit toe te werken en in geval van kinderontvoering consensus heeft bereikt:

“De onderdanen van een Verdragsluitende Staat en de personen die aldaar hun gewone verblijfplaats hebben, hebben bij alles wat verband houdt met de toepassing van dit Verdrag recht op rechtsbijstand en juridisch advies in iedere andere verdragsluitende Staat, onder dezelfde voorwaarden als waren zij zelf onderdanen van die andere Staat en als hadden zij aldaar zelf hun gewone verblijfplaats.”

Het HKOV zou kunnen worden aangevoerd ter onderbouwing van de stelling dat het in de rede ligt om zaken die te maken hebben met familierechtelijke betrekkingen wel in behandeling te nemen. Ik kom hierop nog terug in de conclusie.

4.4 Art. 98 Partnerschaps-, en samenwerkingsovereenkomst¹⁷

Bij het verzoek tot erkenning en tenuitvoerlegging van een Nederlandse rechterlijke uitspraak in de familierechtelijke sfeer wordt waarschijnlijk niet direct gedacht aan de Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO), aangezien deze overeenkomst is gericht op rechtsbescherming

10 Nog enkele punten, die in onderhavige casus in elk geval niet van toepassing zijn.

11 <http://www.constitution.ru/en/10003000-01.htm>

12 “On Ratification of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocols”, No. 54 of 30 March 1998.

13 Pagina 7/11, regeling van het Hooggerechtshof van de Russische Federatie van 10 oktober 2003.

14 *Korolev vs Russische overheid*, 21 oktober 2010. Zaaknummer 38112/05. Vindplaats: www.minjust.ru/press/news/petr--korolev-protiv-russii-zhaloba-no-3811204.

15 Ook wordt wel teruggegrepen op de uitspraak in de zaak *Hornsby vs Griekenland*, EHRM 19 maart 1997, 18357/91 en *Burdov vs Rusland*, EHRM 7 mei 2002, 59498/00.

16 HKOV, Haags Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, 25 oktober 1980. Rusland is sinds 2011 partij bij het verdrag.

17 Overeenkomst inzake Partnerschap en Samenwerking waarbij een partnerschap tot stand [...] enerzijds, en de Russische Federatie, anderzijds, Korfoe, 24 juni 1994 en dat het in Rusland is erkend met het Besluit van 22 februari 2006 onder nummer: KG-A40-698-06-II, <https://wetten.overheid.nl/BWBV0001261/1997-12-01>.

voor ondernemers. Aangezien het PSO in erkenningsprocedures regelmatig in stelling wordt gebracht, waarbij in arbitragezaken niet tevergeefs, ga ik kort op in op het PSO.

Art. 98 van het PSO bepaalt dat: ‘binnen het toepassingsgebied van deze Overeenkomst verbindt elk van de Partijen zich ertoe erop toe te zien dat natuurlijke personen en rechtspersonen van de andere Partij, zonder discriminatie ten opzichte van de eigen onderdanen, toegang hebben tot de ter zake bevoegde rechterlijke en administratieve instanties van de Partijen ter bescherming van hun persoonlijkheids- en eigendomsrechten, waaronder ook die betreffende intellectuele, industriële en commerciële eigendom’.

In onderhavige zaak heeft de Russische rechter beslist dat er geen bepaling in het PSO te vinden is waaruit blijkt dat de Russische rechter een buitenlandse uitspraak zou moeten erkennen.

4.5 *Besluit van 10 oktober 2003 van het Russische Hoogerechtshof*¹⁸

Dit besluit incorporeert art. 1 lid 3 van het VN Handvest¹⁹ en bepaalt hoe internationaal erkende principes en normen van internationaal recht en verdragenrecht doorwerken in het Russische recht.

Dit besluit bepaalt hoe internationaal erkende principes en normen van internationaal recht en verdragenrecht doorwerken in het Russische recht. Het besluit vermeldt ook dat opleidingsinstellingen voor de rechterlijke macht informatie dienen te verschaffen over welke universele beginselen en normen van internationaal recht er bestaan alsmede bij welke verdragen Rusland partij is. Op zich is dit zeer relevante informatie omdat het in Rusland een veelgehoord punt van kritiek is dat de rechters geen kennis van internationaal recht hebben.

Het besluit geeft ook uitleg over wat wordt verstaan onder universeel erkende principes van internationaal recht. Daartoe worden met name gerekend: het principe van respect voor de rechten van de mens en het te goeder trouw uitvoeren van internationale verplichtingen. Over universeel erkende normen van internationaal recht wordt gezegd dat men deze normen toepast zoals door de internationale gemeenschap aanvaard als het gaat om hetgeen juridisch noodzakelijk is.

4.6 *Jurisprudentie*

In Rusland is jurisprudentie een formele rechtsbron, zoals in Nederland. Onder het kopje EVRM gaf ik al aan dat er re-

levante jurisprudentie bestaat, echter dat die door de rechters niet tot nauwelijks wordt toegepast. In de *Korolev*-zaak²⁰ verwees het EHRM naar de Russische rechterlijke uitspraak van het hoogerechtshof van 7 juni 2002,²¹ waarin ook een buitenlands vonnis onder bepaalde voorwaarden zou worden erkend. In betreffende uitspraak oordeelde de Russische rechter dat indien verzoeker zou kunnen aantonen dat in zijn eigen land (in dit geval het Verenigd Koninkrijk) Russische rechterlijke uitspraken werden erkend, de Russische rechter op grond van het reciprociteitsbeginsel dat ook zou kunnen doen. Dit arrest uit 2002 is een zeer belangrijk arrest. In de *Korolev*-zaak werd benadrukt dat het Hoogerechtshof daarmee erkent dat ook in geval van afwezigheid van een toepasselijk verdrag een buitenlandse rechterlijke uitspraak kan worden erkend.

Afgezien van bovenstaande erkent de Russische rechter regelmatig uitspraken van buitenlandse rechters indien de zaak in Rusland tot de competentie van de arbitragerechter behoort. Zo bekrachtigde de Russische arbitragerechter van Sebastopol in 2017 nog het vonnis van de Nederlandse rechter Midden-Nederland.²² Dit betekent dat zodra men een vonnis waaraan een contract ten grondslag ligt, in Rusland wil laten erkennen, de weg van de arbitragerechter kansrijker is dan de civiele rechter.

4.7 *Reciprociteitsbeginsel*

Het navolgende citaat komt uit een Russisch lesboek voor rechtenstudenten: ‘de kern van reciprociteit is het verschaffen aan personen van een buitenlandse mogendheid bepaalde rechten of de toepassing van een bepaald rechtssysteem onder de voorwaarde dat de rechtzoekenden van deze landen die de rechten krijgen, op dezelfde wijze gebruik kunnen maken van de rechten en het rechtssysteem in het andere land.’²³

Vervolgens wordt in het Russische lesboek exact datgene genoemd zoals door de Nederlandse rechter toegepast en uitgewerkt in het *Gazprombank*-arrest:

- De rechter stelt vast, welke handelingen de bevriende staat heeft verricht blijk gevende van reciprociteit.
- De rechter stelt vast of er in de bevriende staat geen handelingen zijn verricht die juist blijk geven van het niet toepassen van reciprociteit.

Als het gaat om reciprociteit wat betreft het erkennen van elkaars recht, bestaat in Rusland overigens geen probleem.

18 Postanovlenije Plenoema Verchovnogo suda Rossijskoj Federatsii ot 10 oktjabrja 2003, nr. 5. Moskva. “Over het toepassen door rechters van de universeel erkende beginselen en normen van internationaal recht en internationale verdragen waarbij Rusland partij is”. Vindplaats: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_44722/ en in het Engels: <https://www.legal-tools.org/doc/d7870e/pdf>.

19 <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/25A1C8E35B23161C-852570C4006E50AB>.

20 *Korolev vs Russische overheid*, 21 oktober 2010. Zaaknummer 38112/05. Vindplaats: www.minjust.ru/press/news/petr=-korolev-protiv-rossii-zhalobno-3811204.

21 Hoogerechtshof van de Russische Federatie 7 juni 2002, nr. 5-G02-64. Vindplaats: <https://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ARB&n=16881#008995259668946698>.

22 Zaaknummer A84-1200/2017 van 10 oktober 2017, rechtbank Sebastopol. Zaaknummer Nederlandse procedure: Rb. Midden-Nederland, C/16/394675/HL ZA 15-178 van 18 november 2015.

23 Fedoseeva G.Ju., “Internationaal privaatrecht”, Lesboek, Uitgeverij M. Osozje 1999, p. 75-76.

Art. 1189 GK RF²⁴ lid 1 en 2 (het burgerlijk wetboek van de Russische Federatie) bepaalt dat:

“het buitenlandse recht wordt in Rusland toegepast afgezien van het feit of in vergelijkbare gevallen Russisch recht in het buitenland wordt toegepast, met uitzondering van die gevallen, wanneer in het buitenlandse recht reciprociteit wettelijk is verankerd. Wanneer de toepassing van het buitenlandse recht afhankelijk is van reciprociteit, dan wordt verondersteld dat hiervan sprake is, zolang het tegenovergestelde niet is bewezen.”

5. Conclusie

In deze bijdrage heb ik getracht duidelijk te maken dat de Russische rechter niet snel geneigd is een buitenlandse rechterlijke uitspraak te erkennen indien geen verdrag van toepassing is. Het loont om het huiswerk goed te doen. Wanneer de *Korolev*-uitspraak, de verwijzing daarin naar de Britse uitspraak en het Nederlandse *Gazprombank*-arrest worden aangehaald, dan zou men in theorie, althans in casu, toch een heel eind moeten kunnen komen.

Puur formeel bevat het PSO geen bepaling dat buitenlandse vonnissen dienen te worden erkend en ten uitvoer gelegd. Echter met een uitleg naar doel en strekking van art. 89 PSO, kan worden geconcludeerd dat ook het erkennen en ten uitvoer leggen van buitenlandse vonnissen onder het beginsel van ‘toegang tot de ter zake bevoegde rechter’ behoort. Daarbij dient te worden opgemerkt dat in Russische arbitragezaken een beroep op het PSO vaak wel slaagt.

Feitelijk staat het zowel de Nederlandse als de Russische rechter vrij om gezag aan een buitenlandse uitspraak toe te kennen. Deze vrijheid wordt in Nederland begrensd door de zogeheten *Gazprombank*-criteria. In Rusland wordt deze vrijheid begrensd door de *Korolev*-uitspraak met verwijzing naar de Britse uitspraak en zeker ook het besluit van 10 oktober 2003 van het Hoogerechtshof van Rusland.

Het blijkt dat tijdens de onderhandelingen over de toetreding van Rusland tot het HKOV vergaderingen plaatsvonden tussen Russische wetgevingscommissies en de Europese Commissie. Er bleek consensus te bestaan voor samenwerking met Rusland via multilaterale verdragen, met name op het gebied van het familierecht.²⁵ Echter naar aanleiding van de gebeurtenissen in 2014 op de Krim, zijn zowel de parlementaire als interparlementaire samenwerkingscommissies vanuit Europese Unie opgeschort.²⁶ Het zou de samenwerkingscommissies sieren wanneer zij het belang van de rechtzoekende laat prevaleren boven politieke belangen.

24 <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/ru/ru083en.pdf>.

25 [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0911_/com_com\(2011\)0911_n1.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0911_/com_com(2011)0911_n1.pdf) Brussel, 21.12.2011 COM(2011) 911 definitief 2011/0447 (NLE) Voorstel voor een BESLUIT VAN DE RAAD. Geraadpleegd op 21 november 2019.

26 www.europarl.europa.eu/factsheets/nl/sheet/177/russia_geraadpleegd op 23 november 2019.